

Vastaus valtuustoaloitteeseen ruotsinkielisestä kotoutumisesta / Svar på fullmäktigemotionen om integration på svenska

Arjen ja vapaa-ajan valiokunta / Utskottet för vardag och fritid 25.11.2025 § 40

161/04.03.00/2025

Valmistelija / Beredare: Työllisyyspäällikkö / Sysselsättningschef Henna Piilo, henna.piilo(at)sipoo.fi, Maahanmuuttokoordinaattori / Invandrarkoordinator, Karin Blomqvist karin.blomqvist@sipoo.fi

Suomen hallitusohjelmaan on kirjattu, että Suomessa tulee varmistaa mahdollisuus kotoutumiseen molemmilla kotimaisilla kielillä. Valtakunnallisena tavoitteena on, että noin 5–10 prosenttia kotoutuu ruotsin kielellä. Valtion talousarvioehdotuksessa vuodelle 2026 esitetään vahvistettavaksi mahdollisuuksia kotoutua ruotsin kielellä, ja tehostetaan kiintiöpakolaisten sijoittamista kaksi- ja ruotsinkielisiin kuntiin. Työ- ja elinkeinoministeriön laskennallinen Uudellemaalle sijoitettava kiintiöpakolaismäärän tavoite on 170 henkilöä vuodelle 2026. Uudellamaalla alueelle saapuvia kiintiöpakolaisia ohjataan vuosina 2026–2027 ainoastaan kaksikielisiin kuntiin, joiden kanssa Uudenmaan ELY-keskuksella on voimassa olevat sopimukset pakolaisten vastaanotosta. Näitä kuntia ovat Kauniainen, Loviisa, Porvoo, Raasepori, Sipoo ja Siuntio.

Maahanmuuttajien suomen tai ruotsin kielen oppimisella on keskeinen merkitys kotoutumisen edistämisessä. Suomen kaksikielisyys otetaan huomioon myös maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikassa. Uuden kansalliskielistrategian valmistelussa on noussut esille tarve helpottaa maahanmuuttajien pääsyä kieliyhteisön jäseniksi sekä maahanmuuttajien mahdollisuudet oppia ruotsin kieltä sekä kotoutumiseen ruotsin kielellä. Ottaen huomioon väestöennusteet, joiden mukaan vuoteen 2040 mennessä maahanmuuttajat vastaavat suuressa määrin väestönkasvusta sekä haasteet ruotsin kielen taitoisen työvoiman saatavuudessa, tarvitaan keinoja maahanmuuttajien kotouttamiseksi myös ruotsin kielellä.

Kunta vastaa kotoutumislain mukaisesti maahanmuuttajien ja kotoutujien kotoutumisen edistämisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta paikallistasolla. Kunta kehittää monialaista yhteistyötä kotoutumisen edistämiseksi ja huolehtii kunnan palveluiden yhteensovittamisesta hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden kanssa. Työvoimaan kuuluvien maahanmuuttajien ja kotoutujien osalta työvoimaviranomaiset ovat vastuussa työllistymistä edistävästä palveluista.

1.1.2025 alkaen työvoimaviranomaisen tehtävät ovat siirtyneet valtiolta kuntiin. Kerava ja Sipoo ovat sopineet yhteisen työllisyysalueen muodostamisesta, jossa Kerava toimii järjestämisvastuullisena kuntana tuottaen työvoimapalvelut sipoolaisille työnhakijoille. Keravan ja Sipoon työllisyysalue on tehnyt sopimuksen Koulutuskuntayhtymä Keudan kanssa eräiden julkisten työvoimapalveluiden tuottamisesta. Sopimuksen piiriin kuuluu maahanmuuttaja-asiakkaiden työelämään valmistavien kotoutumiskoulutusten tuottaminen. Keuda tuottaa suomenkieliset palvelut itse ja ruotsinkieliset kotoutumiskoulutukset alinohjauksena. Keudan palvelusopimukseen työllisyysalueelle sisältyy lisäksi ura- ja työhönvalmennuspalveluita, työvoimakoulutuksia ja osaamiskartoituksia.

Sipoon kunnan palveluissa kotouttamistyötä ruotsin kielellä tehdään monen tahon toimesta. Sipoossa järjestetään valmistavaa opetusta peruskoulussa. Opetus tapahtuu valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman ja henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaisesti. Lisäksi järjestetään varhaiskasvatusta, perusopetusta, toisen asteen

opetusta ruotsiksi. Vuodesta 2026 alkaen Sipoon kunta järjestää itse tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta myös ruotsiksi.

Laki kotoutumisen edistämisestä edellyttää kuntien järjestävän maahan muuttaneille monikielistä yhteiskuntaorientaatiota ensivaiheen palveluna. Sipoon kunta ja Keravan kaupungin kansainväliset palvelut järjestävät yhteistyössä monikielistä yhteiskuntaorientaatiota, jonka tuottavat kuntien vapaan sivistystyön toimijat (Keravan ja Sipoon opistot). Monikielinen yhteiskuntaorientaatio sisältää valtakunnallisten ohjeiden ja oppimateriaalin mukaisesti seuraavia teemoja: kotoutuminen, ihmiset ja kulttuuri, arki, työ, opiskelu ja koulutus, perheet, terveys ja hyvinvointi, yhteiskunta ja vaikuttaminen, lait ja oikeus sekä Suomen historia. Mahdollisuudesta valita kotoutumiskieleksi suomi tai ruotsi ja Suomen kaksikielisyydestä kerrotaan teemoissa kotoutuminen, ihmiset ja kulttuuri, opiskelu ja koulutus.

Usein yhteiskuntaorientaatiokurssille osallistuessa, kotoutuja on jo tehnyt valinnan kotoutumiskielestä. Erityisesti työikäisillä ensimmäinen vaihe kunnan palveluissa on ilmoittautuminen työvoimaviranomaiselle, jossa valinta kielestä tehdään. Kielivalinta rekisteröidään kotoutumisen osaamisen ja palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman teon yhteydessä. Työvoimaviranomaisen käyttämään asiakastietojärjestelmään on tulossa pakollinen osio kielivalinnasta, jossa työvoimaviranomaisen asiantuntijan edellytetään kertovan asiakkaalle yksityiskohtaisesti molemmista kotimaisista kielistä ja kotoutumispoluista.

Kiintiöpakolaisten osalta kysymyksiä kielivalinnasta tehdään ensimmäisen kerran jo kotoutujan lähtömaassa. Jokainen kiintiöpakolainen saa lähtömaassa perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja arkielämästä. Lisäksi he saavat lähiopetuksessa lähtömaassa työkirjan, josta löytyy osio suomen ja ruotsin kielistä.

Sipoon maahanmuuttajapalvelussa työskentelee tällä hetkellä kaksi henkilöä vakituississa viroissa ja kaksi henkilöä määräaikaaisesti (päättynyt 2026 aikana). Vakituisten henkilöstön osalta valmius asiakaspalveluun ja kotouttamistyöhön ruotsiksi on olemassa. Henkilöstöresurssit ovat kokonaisuudessaan niukat kattamaan 1.1.2025 uudistuneen kotoutumisen lain mukaisia velvoitteita tai kehittämään esimerkiksi kotoutumista ruotsiksi.

Keha-keskus on vuoden 2025 alusta alkaen palkannut ruotsinkielisen kotoutumisen kehittämisasiantuntijan edistämään ruotsinkielistä kotoutumista valtakunnallisesti. Esimerkiksi Porvoon kaupunki ja Espoon kaupunki ovat palkanneet vuonna 2025 erityisasiantuntijan suunnittelemaan ruotsinkielistä kotoutumista alueilla.

Sipoossa on valmisteilla vuodesta 2026 alkaen koolle kutsuttava kotoutumisen edistämisen järjestöjen foorumi, jossa eri järjestöt ja kunnan eri palvelut voivat koordinoita kotouttamistyötä monialaisesti sekä suunnitella yhteisiä tapahtumia ja sopia yhteisistä tavoitteista.

Sipoon kunnan maahanmuuttajapalvelut esittävät seuraavia toimenpiteitä ruotsinkielisen kotoutumisen edistämiseksi.

1. Tiivistetään yhteistyötä ruotsinkielisten kotoutumista edistävien toimijoiden kanssa ja työnantajien kanssa, esimerkiksi kolmas sektori, Keravan ja Sipoon työllisyysalue. Perustamalla kotoutumisen edistämisen yhteistyöfoorumin yhteistyön kehittämiseksi.
2. Monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestäjiltä edellytetään jatkossa kuvaus miten koulutuksessa tuodaan esiin yksilön vapaus ja tosiasiallinen mahdollisuus valita kotoutumiskieleksi suomi tai ruotsi.

3. Kuvaamalla kaksikielinen kotoutuminen selkeästi ja ymmärrettävästi, esimerkiksi luomalla asiakkaille infopakettien kaksikielisestä kotoutumisesta Sipoossa, kehittämällä viestintää asiakkaille sekä kehittämällä Sipoon kunnan nettisivuja.
4. Turvaamalla kunnan maahanmuuttajapalveluiden henkilöresurssien riittävyyden sekä valmiudet ruotsinkieliseen kotouttamiseen.

Esittelijä / Föredragande Toimialajohtaja, arki ja vapaa-aika / Sektordirektör, vardag och fritid
Pietinen Jukka

Ehdotus / Förslag

Arjen- ja vapaa-ajan valiokunta päättää antaa yllä olevan vastauksen kunnanhallitukselle sekä valtuustolle.

Utskottet för vardag och fritid beslutar att ge ovanstående svar till kommunstyrelsen samt fullmäktige.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut

Arjen ja vapaa-ajan valiokunta hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Utskottet för vardag och fritid godkände enhälligt föredragandens förslag.

Liitteet / Bilagor

Liite Bilaga 1 - 10.2.2025 Aloite kotoutumisesta ruotsiksi – RKP:n valtuustoryhmä ym.